

ДИНАМІКА ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ СТУДЕНТІВ ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

В. М. Швець

Запорізький державний медичний університет

DYNAMICS OF PROFESSIONAL ORIENTATION OF STUDENTS IN ZAPORIZHIAN STATE MEDICAL UNIVERSITY

V. M. Shvets

Zaporizhian State Medical University

У статті проведено аналіз динаміки професійної спрямованості студентів медичного профілю навчання. Наведено аналіз основних проблем працевлаштування випускників ВНЗ. Показано достовірне зростання у досліджуваних усіх спеціальностей професійної спрямованості з переходом на старші курси. Виявлено тенденцію до знаходження роботи не за фахом серед студентів старших курсів, причому студенти, які прагнуть працювати за фахом, намагаються знайти роботу до закінчення університету, що пояснюється соціально-економічним становищем у країні.

The obtained results indicate significant growth of professional orientation in all studied specialties in transition to the senior courses. There was discovered a trend to find work not on a specialty among senior students; however students who seek to work in their specialty, trying to find a job before graduation, due to the socio-economic situation in the country. The foregoing indicates the need to optimize the process of professional orientation of students of medical professions. With the growth of professional orientation increases the desire to work for her profession and satisfaction in general.

Вступ. Сучасні державні, економічні та соціальні вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців припускають стійку професійну спрямованість випускників вищого навчального закладу. Відсутність або недостатня стійкість такої спрямованості буде негативно позначатися на професійній діяльності підготовлених фахівців.

Поняття “спрямованість особистості” отримало свій розвиток, перш за все, у виділенні різних видів спрямованості. Особливе місце відводиться дослідженню професійної спрямованості особистості. Професійна спрямованість розуміється, перш за все, як сукупність мотиваційних утворень (інтересів, потреб, нахилів, прагнень та ін.), що пов’язані з професійною діяльністю людини і впливають, у свою чергу, на вибір професії, прагнення працювати за нею і задоволеність професійною діяльністю [1]. Професійна спрямованість являє собою інтегральне утворення і характеризується предметом, у якості якого виступає бажаний вид діяльності; видами мотивів професійної діяльності; силою (рівнем) спрямованості, що виявляється в ступені вираженості прагнення до оволодін-

ня фахом і роботі по ній; знаком, що виражається в задоволеності людини своєю професією [2].

Професійна спрямованість студентів проявляється на етапі навчання у вищому навчальному закладі, їхньому прагненні до успішного оволодіння навчальною програмою, сталою спрямованістю до ефективного використання отриманих знань, умінь та навичок під час професійно орієнтованої практики, а також у прагненні розвивати ті здібності, які дозволять не тільки успішно оволодіти фахом, а й у майбутньому вдосконалюватися в обраній галузі знань [3].

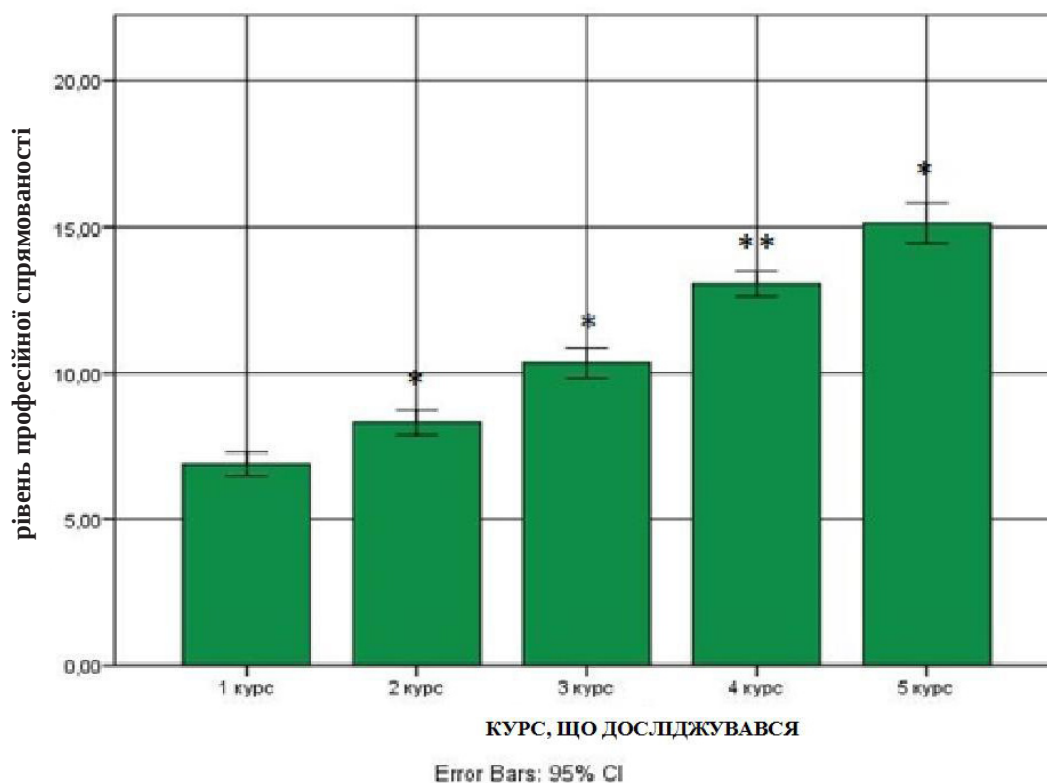
Основна частина. В основі професійної спрямованості як інтегрального утворення лежить система мотивів і потреб, інтерес до обраної діяльності, а також фахова компетенція, що формується в освітньому процесі з метою розвитку у майбутніх фахівців професійної самосвідомості і прагнення до постійного саморозвитку. Вивчивши склад і структуру професійної спрямованості, проаналізувавши різні підходи до її визначення, можна охарактеризувати її як динамічну. Саме змінам професійної спрямованості протягом навчання в Запорізькому державному медичному університеті присвячена дана робота.

У дослідженні взяли участь 90 студентів 1–5 курсів спеціальності “Лікувальна справа” та “Педіатрія” Запорізького державного медичного університету. З метою дослідження професійної спрямованості використали методику Т. Д. Дубовицької та проведено анкетування з приводу майбутнього працевлаштування студентів [4].

Як видно з рисунка 1, рівень професійної спрямованості у студентів 1 курсу був середнім ($6,8 \pm 0,58$). Студенти другого та третього курсів також показують середні показники професійної спрямованості ($8,3 \pm 0,64$ та $10,4 \pm 0,71$), $p \leq 0,05$. Помічається тен-

денція до росту показників з кожним наступним курсом.

Отримані дані можна пояснити тим, що на період студентського життя провідною є не власне професійна, а навчально-пізнавальна діяльність. Причому 100 % студентів першого курсу згодні працювати не за фахом, на 3-му курсі лише 50 % згодні працювати не за фахом, 10 % розглядають цю можливість і 40 % не згодні. Більшість студентів розглядає варіант піти на роботу ще до закінчення навчання, але 40 % першокурсників та 3-курсників не збираються працювати під час навчання.

Примітка. * – показники, що статистично достовірно відрізняються від даних за попередній курс, ($p \leq 0,05$), ** ($p \leq 0,01$).

Рис. 1. Динаміка рівня професійної спрямованості студентів 1–5 курсів.

На четвертому курсі спостерігається різкий перехід з середнього рівня професійної спрямованості до високого ($13,1 \pm 0,85$, $p \leq 0,01$). Дана тенденція спостерігається і на п'ятому курсі ($15,1 \pm 1,03$, $p \leq 0,05$). Причому лише 10 % 5-курсників не збираються працювати під час навчання. Наближення завершення навчання впливає на розглядання перспективи працевлаштування за фахом ще до закінчення навчання. 80 % студентів 5-го курсу згодні працювати не за фахом. Це говорить про сумніви студентів у своєму виборі фаху і найбільші вони саме на 1 курсі. Проте в більшості випадків це

лише негативні думки і згодом студенти в основному влаштовуються за спеціальністю, близькою до свого фаху.

При аналізі отриманих даних було виявлено, що більшість студентів ($84 \pm 2,3$ %), що вже займалися пошуком місця роботи, а саме студенти старших курсів, вбачають держустанови більш перспективними. Це можна пояснити більш стабільними умовами праці, що надають ці заклади, а також впливом на обрання місця роботи батьків, що ставлять за пріоритет державні установи, що є відголоском радянських часів. Серед студентів молодших курсів

бажаючих ризикнути та влаштуватися на приватній основі більшість ($67 \pm 2,8$ %).

З цього можна зробити висновок, що зі зростанням рівня професійної спрямованості зростає і прагнення працювати за нею і задоволеність професійною діяльністю, не враховуючи економічні чинники.

Висновки. Результати, отримані за методикою дослідження професійної спрямованості Т. Д. Дубовицької, вказують на достовірне зростання у досліджуваних усіх спеціальностей професійної спрямованості з переходом на старші курси. Ви-

явлено тенденцію до знаходження роботи не за фахом серед студентів старших курсів, причому студенти, які прагнуть працювати за фахом, намагаються знайти роботу до закінчення університету, що пояснюється соціально-економічним становищем у країні. Вищесказане вказує на необхідність оптимізації процесу професійного становлення студентів медичних професій. Зі зростанням рівня професійної спрямованості зростає і прагнення працювати за нею і задоволеність професійною діяльністю в цілому.

Список літератури

1. Баканова В. М. Формирование и развитие профессиональной направленности студентов вуза в процессе обучения иностранному языку средствами информационных технологий / В. М. Баканова // Педагогика и психология, теория и методика обучения. – 2003. – № 5. – С. 335–338.

2. Іванова І. Ф. Вплив рівня розвитку комунікативних здібностей на формування професійної спрямованості / І. Ф. Іванова // Психологічні науки. – 2004. – № 10. – С. 121–125.

3. Борисюк А. С. Дослідження професійної спрямованості студентської молоді соціономічних професій / А. С. Борисюк // Теоретичні і прикладні проблеми психології. – 2013. – № 3. – С. 44–49.

4. Дубовицькая Т. Д. Диагностика уровня профессиональной направленности студентов / Т. Д. Дубовицькая // Психологическая наука и образование. – 2004. – № 2. – С. 82–86.

Отримано 09.07.15